תנ״ך · ראשונים · רש״י · כתובים

רש"י על רות

רש״י

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש"י על רות

רש״י

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשי-על-רות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק א 4
פסוק ב 4
פסוק ג 4
פסוק ה 4
פסוק ז 4
פסוק יב 4
פסוק יג 5
פסוק טו 5
פסוק טז 5
פסוק יז 5
פסוק יח 5
פסוק יט 5
פסוק כא 6
פסוק כב 6
פרק ב 6
פסוק א 6
פסוק ב 6
פסוק ג 6
פסוק ה 6
פסוק ו 6
פסוק ז 6
פסוק ט 7
פסוק יג 7
פסוק יד 7
פסוק טז 7
פסוק יט 7
פסוק כ 7
פרק ג 7
פסוק ב 7
פסוק ג 7
פסוק ו 8
פסוק ז 8
פסוק ח 8
פסוק ט 8
פסוק י 8
פסוק יב 8
פסוק יג 8
פסוק יד 9
פסוק טו 9
פסוק יח 9
פרק ד 9
פסוק א 9
פסוק ד 9
פסוק ה 9
פסוק ו 9
פסוק ז 9
פסוק י 10
פסוק יא 10
פסוק יב 10
פסוק יח 10

פרק א

פסוק א

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ שָׁאוּל, שֶׁהָיוּ הַדּוֹרוֹת מִתְפַּרְנְסִים עַל יְדֵי שׁוֹפְטִים. וּבִימֵי אִבְצָן הָיָה, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אִבְצָן זֶה בֹּעַז:

וַיֵּלֶךְ אִישׁ. עָשִׁיר גָּדוֹל הָיָה וּפַרְנַס הַדּוֹר. וְיָצָא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ מִפְּנֵי צָרוּת הָעַיִן, שֶׁהָיְתָה עֵינוֹ צָרָה בָּעֲנִיִּים הַבָּאִים לְדָחְקוֹ, לְכָךְ נֶעֱנַשׁ:

פסוק ב

אֶפְרָתִים. חֲשׁוּבִים. וְכֵן "בֶּן תַּחוּ בֶן צוּף אֶפְרָתִי" אֶבְּגִינוֹס. רְאֵה חֲשִׁיבוּתָם, שֶׁהֲרֵי הִשִּׂיא עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב אֶת בִּתּוֹ לְמַחְלוֹן, דְּאָמַר מַר, רוּת בִּתּוֹ שֶׁל עֶגְלוֹן הָיְתָה. דָּבָר אַחֵר, "אֶפְרָתִים", בֵּית לֶחֶם קְרוּיָה אֶפְרָת:

פסוק ג

אִישׁ נָעֳמִי. לָמָּה נֶאֱמַר? מִכָּאן אָמְרוּ, אֵין אִישׁ מֵת אֶלָּא לְאִשְׁתּוֹ. (וְאָמַר "אִישׁ נָעֳמִי" כְּלוֹמַר, לְפִי שֶׁהוּא הָיָה אִישׁ נָעֳמִי וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ וְהִיא טְפֵלָה לוֹ, לָכֵן, פָּגְעָה בּוֹ מִדַּת הַדִּין וְלֹא בָהּ):

פסוק ה

גַּם שְׁנֵיהֶם. מַהוּ "גַּם"? בַּתְּחִלָּה לָקוּ בְּמָמוֹנָם וּמֵתוּ גְּמַלֵּיהֶם וּמִקְנֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ מֵתוּ גַּם הֵם:

פסוק ז

וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם. לָמָּה נֶאֱמַר? הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר: "וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב", וּמֵהֵיכָן תָּשׁוּב אִם לֹא תֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם שֶׁהָיְתָה שָׁם? אֶלָּא מַגִּיד שֶׁיְּצִיאַת צַדִּיק מִן הַמָּקוֹם נִכֶּרֶת וְעוֹשָׂה רֹשֶׁם. פָּנָה זִיוָהּ, פָּנָה הֲדָרָהּ, פָּנָה שִׂבְחָהּ שֶׁל עִיר. וְכֵן "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע":

פסוק יב

כִּי זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ. שֶׁאֲנָשֵׁא לוֹ וְאוֹלִיד בָּנִים וְתִנָּשְׂאוּ לָהֶם, שֶׁאֵינָם אֲסוּרִים לָכֶם וְאֵינְכֶם אֲסוּרוֹת לָהֶם מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ שֶׁאֵינָהּ זְקוּקָה לְיִבֻּם, לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ לְמַחְלוֹן וְכִלְיוֹן קְדוּשִׁין בָּהֶן שֶׁנִּכְרְיוֹת הָיוּ וְלֹא נִתְגַּיְּרוּ וְעַכְשָׁיו הֵן בָּאוֹת לְהִתְגַּיֵּר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "כִּי אִתְּךָ נָשׁוּב לְעַמֶּךָ". מֵעַתָּה, נִהְיֶה לְעַם אֶחָד:

כִּי אָמַרְתִּי יֶשׁ לִי תִקְוָה. כִּי אֶפְלוּ אָמַר לִי לִבִּי יֶשׁ לִי תִּקְוָה לִנָּשֵׂא עוֹד וְלָלֶדֶת בָּנִים:

גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ. וְיוֹתֵר מִכֵּן, אֶפְלוּ הָרִיתִי הַלַּיְלָה זְכָרִים:

וְגַם יָלַדְתִּי בָנִים. אוֹ אֶפְלוּ כְּבָר יָלַדְתִּי בָנִים:

פסוק יג

הֲלָהֵן תְּשַׂבֵּרְנָה. בִּתְמִיהָה, שֶׁמָּא לָהֶם תִּצַּפֶּינָה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ? לְשׁוֹן "שִׂבְרוֹ עַל ה' אֱלֹהָיו":

תֵּעָגֵנָה. לְשׁוֹן אָסוּר וְכָלוּא כְּמוֹ "עֹג עוּגָה וְעָמַד בְּתוֹכָהּ". וְיֵשׁ פּוֹתְרִין לְשׁוֹן עִגּוּן, וְלֹא יִתְּכֵן, שֶׁאִם כֵּן הָיָה לוֹ לִנְקֹד הַנּוּ"ן דָּגֵשׁ אוֹ לִכְתֹּב שְׁנֵי נוּנֵי"ן:

כִּי יָצְאָה בִי יַד ה'. אָמַר רַבִּי לֵוִי, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "יַד ה'" מַכַּת דֶּבֶר הוּא. וּבְנִין אָב לְכֻלָּם "הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה":

פסוק טו

הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ. זֶה טַעְמוֹ לְמַעְלָה תַּחַת הַשִּׁי"ן לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן עָבַר. "וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה" טַעְמוֹ לְמַטָּה בַּבֵּי"ת לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן הֹוֶה, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם:

פסוק טז

אַל תִּפְגְּעִי בִי. אַל תִּפְצְרִי בִי:

כִּי אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ. מִכָּאן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר מוֹדִיעִין לוֹ מִקְצַת עֻנְשִׁים, שֶׁאִם בָּא לַחֲזוֹר בּוֹ יַחֲזוֹר, שֶׁמִּתּוֹךְ דִּבְרֵיהָ שֶׁל רוּת אַתָּה לָמֵד מַה שֶּׁאָמְרָה לָהּ נָעֳמִי. "אָסוּר לָנוּ לָצֵאת חוּץ לַתְּחוּם בַּשַּׁבָּת". אָמְרָה לָהּ, "בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ". "אָסוּר לָנוּ לְהִתְיַחֵד נְקֵבָה עִם זָכָר שֶׁאֵינוֹ אִישָׁהּ". אָמְרָה לָהּ, "בַּאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין". "עַמֵּנוּ מֻבְדָּלִים מִשְּׁאָר עַמִּים בְּתַרְיַ"ג מִצְוֹת", "עַמֵּךְ עַמִּי". "אָסוּר לָנוּ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים", "אֱלֹהַיִךְ אֱלֹהָי". "אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין", "בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת". "שְׁנֵי קְבָרִים נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, אֶחָד לְנִסְקָלִין וְנִשְׂרָפִין וְאֶחָד לְנֶהֱרָגִין וְנֶחְנָקִין". אָמְרָה לָהּ, "וְשָׁם אֶקָּבֵר":

פסוק יז

כֹּה יַעֲשֶׂה ה' לִי. כַּאֲשֶׁר הִתְחִיל לְהָרַע, שֶׁיִּצְאָה בִי יָדוֹ לְהָמִית אִישִׁי וְלִירֵד מִנְּכָסַי:

וְכֹה יוֹסִיף. אִם יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ כִּי אִם הַמָּוֶת:

פסוק יח

וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ. מִכָּאן אָמְרוּ, אֵין מַרְבִּין עָלָיו וְאֵין מְדַקְדְּקִין עָלָיו:

פסוק יט

וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, "בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבִים הַגֵּרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁנָּתְנָה דַּעְתָּהּ לְהִתְגַּיֵּר, הִשְׁוָה אוֹתָהּ הַכָּתוּב לְנָעֳמִי":

וַתְּהִם כָּל הָעִיר. נַעֲשֵׂית הוֹמְיָה כָּל הָעִיר. כֻּלָּם נִתְקַבְּצוּ לְקִבּוֹר אִשְׁתּוֹ שֶׁל בֹּעַז שֶׁמֵּתָה בּוֹ בַּיּוֹם:

הֲזֹאת נָעֳמִי. הַהֵ"א נְקוּדָה חֲטָף מִפְּנֵי שֶׁהִיא בִּתְמִיהָה, הֲזֹאת נָעֳמִי שֶׁרְגִילָה לָצֵאת בַּצִּבִּים וּבַפְּרָדִים? חֲזִיתֶם מָה עָלְתָה לָהּ עַל אֲשֶׁר יָצְאת לְחוּצָה לָאָרֶץ:

פסוק כא

מְלֵאָה הָלַכְתִּי. בְּעֹשֶׁר וּבָנִים. דָּבָר אַחֵר: שֶׁהָיְתָה מְעֻבֶּרֶת:

עָנָה בִי. הֵעִיד עָלַי שֶׁהִרְשַׁעְתִּי לְפָנָיו. דָּבָר אַחֵר: עָנָה בִי מִדַּת הַדִּין, כְּמוֹ "וְעָנָה גְאוֹן יִשְׂרָאֵל":

פסוק כב

בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים. בִּקְצִירַת הָעֹמֶר הַכָּתוּב מְדַבֵּר:

פרק ב

פסוק א

מוֹדַע. קָרוֹב. בֶּן אְחִיו שֶׁל אֱלִימֶלֶךְ הָיָה. אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֱלִימֶלֶךְ וְשַׁלְמוֹן אֲבִי בֹּעַז וּפְלֹנִי אַלְמֹנִי הַגּוֹאֵל וַאֲבִי נַעֲמִי כֻּלָּם בְּנֵי נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב הָיוּ, וְלֹא הוֹעִילָה לָהֶם זְכוּת אֲבוֹתָם בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ:

פסוק ב

אֵלְכָה נָּא הַשָּׂדֶה. לְאֶחָד מִשְּׁדוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר אַחֲרֵי אֶחָד מֵהֶם "אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו", שֶׁלֹּא יִגְעַר בִּי:

וַאֲלַקְּטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. אַחַר מִי אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו:

פסוק ג

וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה. מָצִינוּ בְּמִדְרַשׁ רוּת, עַד לֹא אָזְלַת אָתַת? שֶׁהוּא אוֹמֵר "וַתָּבוֹא", וְאַחַר "וַתְּלַקֵּט". אֶלָּא שֶׁהָיְתָה מְסַמֶּנֶת הַדְּרָכִים קֹדֶם שֶׁנִּכְנְסָה לַשָּׂדֶה, וְהָלְכָה וּבָאָה וְחָזְרָה לְעִיר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סְמָנִים וְצִיּוּנִים שֶׁלֹּא תִּטְעֶה בַּשִּׁבִּילִין וְתֵדַע לָשׁוּב:

וַיִּקֶר מִקְרֶהָ. לְבֹא בְּחֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְבֹעַז:

פסוק ה

לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת. וְכִי דַּרְכּוֹ שֶׁל בֹּעַז לִשְׁאֹל בְּנָשִׁים? אֶלָּא, דִּבְרֵי צְנִיעוּת וְחָכְמָה רָאָה בָהּ. שְׁתֵּי שִׁבֳּלִים לִקְּטָה, שְׁלֹשָׁה אֵינָהּ לִקְּטָה. וְהָיְתָה מְלַקֶּטֶת עוֹמְדוֹת מְעֻמָּד וְשׁוֹכְבוֹת מְיֻשָּׁב, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׂחֶה:

פסוק ו

הַשָּׂבָה עִם נָעֳמִי. הִטְעִים לְמַעְלָה תַּחַת הַשִּׁי"ן, לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן עָבַר וְאֵינָהּ לְשׁוֹן פּוֹעֶלֶת:

פסוק ז

וַתֹּאמֶר. בְּלִבָּהּ:

אֲלַקְּטָה נָּא. לֶקֶט הַשִּׁבֳּלִים:

וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים. שִׁכְחָה שֶׁל עֳמָרִים:

פסוק ט

וְצָמַת וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים. וְאִם תִּצְמְאִי אַל תִּכָּלְמִי מִלֶּכֶת וְלִשְׁתּוֹת מִכְּלֵי הַמַּיִם אֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים:

פסוק יג

לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶךָ. אֵינֶנִּי חֲשׁוּבָה כְּאַחַת מִן הַשְּׁפָחוֹת שֶׁלְּךָ:

פסוק יד

וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ. מִכַּאן שֶׁהַחֹמֶץ יָפֶה לְשָׁרָב:

וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי. וַיּוֹשֶׁט לָהּ. וְאֵין לוֹ דִּמְיוֹן בַּמִּקְרָא אֶלָּא בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה: אֲחוֹרַיִם וְתָוֶךְ וּבֵית הַצְּבִיטָה:

פסוק טז

וְגַם שֹׁל תָּשֹׁלּוּ. שָׁכוֹחַ תִּשְׁכְּחוּ, עֲשׂוּ עַצְמֵיכֶם כְּאִלּוּ אַתֶּם שׁוֹכְחִים. תַּרְגּוּם שֶׁל שְׁגָגָה שְׁלוּתָא, וְכֵן "עַל הַשַּׁל". דָּבָר אַחֵר, לְשׁוֹן "כִּי יִשַּׁל זֵיתֶךָ":

צְבָתִים. עֳמָרִים קְטַנִּים. וְיֵשׁ דֻּגְמָתוֹ בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה, מְצָאָן צְבָתִים אוֹ כְּרִיכוֹת:

פסוק יט

יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ. בַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁנִּשָּׂא וְנָתַן לָךְ פָּנִים לְלַקֵּט בְּשָׂדֵהוּ:

פסוק כ

אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמֵּתִים. שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אֶת הַחַיִּים וְנִטְפָּל בְּצָרְכֵי הַמֵּתִים:

פרק ג

פסוק ב

מֹדַעְתָּנוּ. קְרוֹבֵנוּ:

הִנֵּה הוּא זֹרֶה. הַמּוֹץ. וונטו"ר בְּלַעַ"ז:

הַלָּיְלָה. שֶׁהָיָה הַדּוֹר פָּרוּץ בִּגְנֵבָה וְגָזֵל, וְהָיָה יָשֵׁן בְּגָרְנוֹ לִשְׁמֹר גָּרְנוֹ:

פסוק ג

וְרָחַצְתְּ. מִטִּנּוּף עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁלְּךָ:

וָסַכְתְּ. אֵלּוּ מִצְוֹת:

וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ. בְּגָדִים שֶׁל שַׁבָּת:

וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן. וְיָרַדְתִּי כְּתִיב זְכוּתִי תֵּרֵד עִמָּךְ:

אַל תִּוָּדְעִי לָאִישׁ. לְבֹעַז:

פסוק ו

וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ. הִיא אָמְרָה לָהּ "וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ עָלַיִךְ", וְאַחַר כָּךְ "וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן. וְהִיא לֹא עָשְׂתָה כֵן. אֶלָּא אָמְרָה, "אִם אֵרֵד כְּשֶׁאֲנִי מְקֻשָּׁטֶת, הַפּוֹגֵעַ בִּי וְהָרוֹאֶה אוֹתִי יֹאמַר שֶׁאֲנִי זוֹנָה". לְפִיכָךְ, יָרְדָה בַּתְּחִלָּה הַגֹּרֶן וְאַחַר כָּךְ קִשְּׁטָה אֶת עַצְמָהּ כַּאֲשֶׁר צִוַּתָּהּ חֲמוֹתָהּ:

פסוק ז

וַיִּיטַב לִבּוֹ. עָסַק בַּתּוֹרָה:

וַתָּבֹא בַלָּט. בְּנַחַת:

פסוק ח

וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ. כְּסָבוּר שֵׁד הוּא וּבִקֵּשׁ לִזְעֹק, וְהִיא אֲחָזַתּוּ וּלְפָפַתּוּ בִּזְרוֹעוֹתֶיהָ:

וַיִּלָּפֵת. וַיֵּאָחֵז כְּמוֹ וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן:

וְהִנֵּה אִשָּׁה. נָתַן יָדוֹ עַל רֹאשָׁהּ וְהִכִּיר שֶׁהִיא אִשָּׁה:

פסוק ט

וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ. כְּנַף בִּגְדֵךְ לְכַסּוֹתִי בְּטַלִּיתֵךְ וְהוּא לְשׁוֹן נְשׂוּאִין:

כִּי גֹאֵל אָתָּה. לִגְאֹל נַחֲלַת אִישִׁי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבָא גּוֹאֲלוֹ הַקָּרוֹב אֵלָיו וְגָאַל וגו'". וְחֲמוֹתִי וַאֲנִי צְרִיכוֹת לְמָכֹר נַחֲלָתֵנוּ, וְעַתָּה עָלַיִךְ לִקְנוֹת. קְנֵה גַּם אוֹתִי עִמָּהּ שֶׁיִּזָּכֵר שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ, כְּשֶׁאָבֹא עַל הַשָּׂדֶה יֹאמְרוּ "זֹאת אֵשֶׁת מַחְלוֹן":

פסוק י

מִן הָרִאשׁוֹן. אֲשֶׁר עָשִׂית עִם חֲמוֹתֵךְ:

פסוק יב

וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי. אִם כְּתִיב וְלֹא קְרִי. כְּלוֹמַר, מַשְׁמַע סָפֵק וַדַּאי יֵשׁ גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי. (סְפָרִים אַחֵרִים: "כִּי אִם" מַשְׁמַע סָפֵק וְהוּא וַדַּאי.) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, שֹׁלְמוֹן וֶאֱלִימֶלֶךְ וְטוֹב אַחִים הָיוּ. וּמַהוּ "אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ"? לְעוֹלָם קוֹרֵא אָדָם אֶת דּוֹדוֹ אָחִיו, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו". וַהֲלֹא אַבְרָהָם דּוֹדוֹ הָיָה? כָּךְ הָיָה בְּעֵז לֶאֱלִימֶלֶךְ בֶּן אָחִיו, קְרוֹבוֹ שֶׁל מַחְלוֹן, אֲבָל טוֹב הָיָה קָרוֹב יוֹתֵר:

קָרוֹב מִמֶּנִּי. שֶׁהוּא אָח וַאֲנִי בֶּן אָח:

פסוק יג

לִינִי הַלָּיְלָה. לִינִי בְּלֹא אִישׁ:

חַי ה'. אָמְרָה לוֹ "בִּדְבָרִים אַתָּה מוֹצִיאֵנִי". קָפַץ וְנִשְׁבַּע לָהּ שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיאָהּ בִּדְבָרִים. וְיֵשׁ מֵרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ, "לְיִצְרוֹ נִשְׁבַּע, שֶׁהָיָה יִצְרוֹ מְקַטְרְגוֹ, אַתָּה פָּנוּי וְהִיא פְּנוּיָה, בֹּא עָלֶיהָ". וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבֹא עָלֶיהָ אֶלָּא עַל יְדֵי נִשּׂוּאִין:

פסוק יד

וַיֹּאמֶר אַל יִוָּדַע. מוּסָב עַל "וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר". הוּא זֶרְזָהּ לָקוּם, כִּי אָמַר בְּלִבּוֹ, "אֵין כְּבוֹדִי שֶׁיִּוָּדַע כִּי בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן:

פסוק טו

שֵׁשׁ שְׂעֹרִים. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֵׁשׁ סְאִין, שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ שֶׁל אִשָּׁה לָשֵׂאת כְּמַשָּׂאוֹי זֶה, אֶלָּא שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים מַמָּשׁ. וְרָמַז לָהּ שֶׁעָתִיד לָצֵאת מִמֶּנָּה בֵּן שֶׁמִּתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת: "רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'":

פסוק יח

כִּי אִם כִּלָּה. הָאִישׁ אֶת הַדָּבָר הַיּוֹם:

פרק ד

פסוק א

פְּלֹנִי אַלְמֹנִי. וְלֹא נִכְתַּב שְׁמוֹ לְפִי שֶׁלֹּא אָבָה לִגְאֹל:

פְּלֹנִי אַלְמֹנִי. מְתֻרְגָּם בַּנְּבִיאִים "כַּסִּי וְטָמִיר":

פְּלֹנִי. מְכֻסֶּה וְנֶעְלָם לְשׁוֹן "כִּי יִפָּלֵא", "הֲיִפָּלֵא מֵהַ' דָּבָר":

אַלְמֹנִי. אַלְמוֹן מִבְּלִי שֵׁם. (סְפָרִים אֲחֵרִים, אַלְמֹנִי שֶׁהָיָה אַלְמָן מִדִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהָיָה לוֹ לִדְרֹשׁ, עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית וְהוּא אָמַר, "פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי":)

פסוק ד

וְאֵדְעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ. קָרוֹב לִגְאוֹל:

פסוק ה

וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה. אַתָּה צָרִיךְ לִקְנוֹת, וְהִיא אֵינָהּ מִתְרַצָּה אֶלָּא אִם כֵּן תִּשָּׂאֶנָּה:

פסוק ו

פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי. זַרְעִי. כְּמוֹ "נַחֲלַת ה' בָּנִים". לְתֵת פֶּגֶם בְּזַרְעִי, שֶׁנֶּאֱמַר, "לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי". וְטָעָה בְּ"עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית":

פסוק ז

עַל הַגְּאוּלָה. זוּ מְכִירָה:

תְּמוּרָה. זוּ חֲלִיפִין:

שָׂלַף אִישׁ נַעֲלוֹ. זֶהוּ קִנְיָן. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ קוֹנִין בְּסוּדָר בִּמְקוֹם נַעַל. וְרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נָחְלְקוּ בַּדָּבָר. מִי נָתַן לְמִי. יֵשׁ אוֹמְרִים קוֹנִין בְּכֻלָּיו שֶׁל קוֹנֶה וּבֹעַז נָתַן לַגּוֹאֵל, וְיֵשׁ אוֹמְרִים קוֹנִין בְּכֻלָּיו שֶׁל מַקְנֶה וְגוֹאֵל נָתַן לְבֹעַז:

וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל. מִשְׁפַּט הָעֵדוּת:

פסוק י

לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ. מִתּוֹךְ שֶׁאִשְׁתּוֹ יוֹצְאָה וּבָאָה בַּנַּחֲלָה, וּמַכְנֶסֶת וּמוֹצִיאָה, אוֹמְרִים "זֹאת הָיְתָה אֵשֶׁת מַחְלוֹן", וּשְׁמוֹ נִזְכָּר עָלֶיהָ:

פסוק יא

כְּרָחֵל וּכְלֵאָה. אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ מִשֵּׁבֶט יְהוּדָה וּמִבְּנֵי לֵאָה, מוֹדִים הֵם עַל רָחֵל שֶׁהָיְתָה עִקָּרָהּ שֶׁל בַּיִת, וְהִקְדִּימוּ רָחֵל לְלֵאָה:

וּקְרָא שֵׁם. כְּלוֹמַר, "יִגְדַּל שְׁמֶךָ":

פסוק יב

כְּבֵית פֶּרֶץ. שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ:

פסוק יח

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פָּרֶץ. לְפִי שֶׁיִּחֵס אֶת דָּוִד עַל שְׁמָהּ שֶׁל רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה חָזַר וְיִחֲסוֹ עַל שֵׁם יְהוּדָה: